

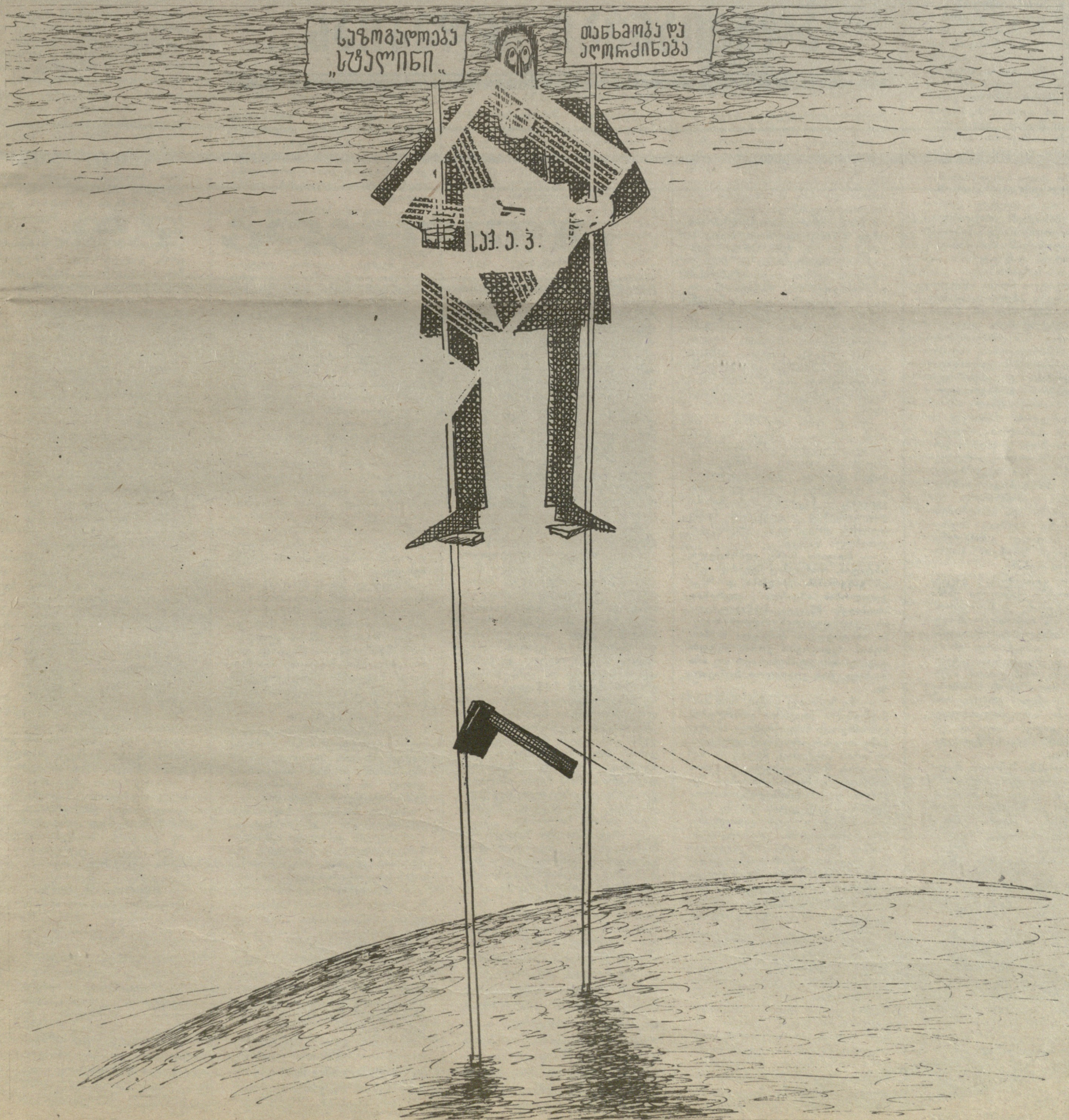
სალომონის ვერსი

საშუალო
23
თბილისი
№ 116 (11602)
1990

1921 წლის
1921 წლის

საქართველოში საზოგადოებრივი პოლიტიკური განვითარების

წილი 8 კპ.

გვესაუბრება საქართველოს პედაგოგთა კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების რესპუბლიკური ინსტიტუტის რექტორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი გიგა მურღულიანი.

დაიწყო ახალი სასწავლო წელი. დაბადებული, რთული თავისი პრობლემატიკა და სიმძიმეებით. სკოლა იქნაბთან ერთად ის კერაა, სადაცაა ჩვენი მომავალი თაობის ზნეობრივ-ეთიკური ფორმირება, პედაგოგიკური მეთოდების აღზრდა უნდა დაიწყო. სწავლების ძველი ხისტი გარდაქმნის მოთხოვნა. წესი, აღზრდა, იქნება გარკვეული სიახლე ამ პროცესში...

სიახლეთა ზოგადეთიკური საფუძველი არის ის, რომ სკოლაშია თავიანთი ფუნქცია უნდა შეასრულოს საქართველოს სასკოლო განათლების კონცეფციის საფუძველზე. კონცეფცია გულისხმობს როგორც საერთო ეროვნული პედაგოგიის გატარებას განათლების დარგში (რაც გამოითავსება საგან-დებულო ნორმებით), ისე პედაგოგიური მეთოდების სრულ თავისუფლებას, მოკლედ, კონცეფციის ორგანიზაციის რეალურ შექმნაში არ შეიძლება არც საზოგადოებისა და არც პიროვნების ინტერესები.

სადაც ამის საშუალება არსებობს, უნდა დაინერგოს დიფერენცირებული სწავლება. შექმნილია სასწავლო გეგმების რამდენიმე ვარიანტი, რომელთაგან თავისთვის მისიყვანს. ნებისმიერი სკოლა აირჩევს კონკრეტული პირობების გათვალისწინებით. შემოღებულია ახალი, რაც შემოთავაზდა ინტეგრირებული საგნები, ხოლო ის რაც დანაშაუნი მნიშვნელოვანწილად გადა-თავსებული და გადასალისებელია. სწავლების დაწყებით სავსეა სხვა მსსწავლეები ისწავლიან ბუნების, ქარს, მუსიკასა და რიტმიკას, მხატვრულ შრომას.

სკოლაში ახალი სახელმძღვანელოების მომზადებად აღარ შეიძლება ისეთ დღემდე „კონსერვატიული“ საგნებს, როგორცაა სამართლის ცოდნა და საზოგადოებრივი მოქალაქის აღზრდა. ამის სანაცვლოდ მზადდება ახალი კურსი — „ადამიანი და სამყარო“.

აქტივობის ხდება სწავლება ინტენსიური პრინციპი ახალი არსებული ექსპერიმენტის ნაყოფად, ეს აქტივობა გულისხმობს როგორც სახელმძღვანელოთა ზოგად მიმართულებას, ისე პედაგოგიური კატარგის კვალიფიკაციის ამაღლებასა და გადამზადებას. ტრადიციული — მასწავლებელი-სახელმძღვანელი-მოსწავლე — მთავარი მხარეა, სწორედ ის განსაზღვრავს საბოლოო შედეგს. პროფესორულ კლასში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა ბავშვების (არ შეგვიშინდეს ამის თქმის) პროფესიულ მომზადებას. აქედან გამომდინარე, სასწავლო გეგმები და პროგრამები ითვალისწინებენ ბავშვთა მიერ კოლეგების სრულად გამოყოფას და მასწავლებლის ზრუნვას ნიჭიერების განვითარებაზე.

საგანებო ყურადღება ექცევა ჩვენს სკოლაში ქართული ენისა და ლიტერატურის, საქართველოს ისტორიისა და საქართველოს გეოგრაფიის სწავლებას. მზადდება თანამედროვე სამეცნიერო აზრის შესაბამისი და შესაფერისი სახელმძღვანელოები, რომელთაგან ნაწილში უკვე იხილა დღის სინათლე. თუცა ისიც უნდა ითქვას, რომ მიზეზთა გამო სახელმძღვანელოები ჩვენს სკოლაში სრულად ვერ მომარაგებულია. ეს სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია.

ჩვენს სკოლაში შემოდის ახალი საგანები — „რელიგიის ისტორია“. ამის შესახებ უკვე საკმარისად იყო საუბარი და შეიქმნა თავის აღარ შეგუდებულ, ოდნეც ენობრივ უზრუნველყოფა არ არის, რელიგიის ისტორიის სწავლება ამჟამ-ისთვის უზრუნველყოფილია და დაუშვებლად მიიჩნევა. მთავარი ის არის, რომ საჭირო კვლევა, მთავარი ისაა, როგორ კეთდება.

სწავლების ახალი ფორმებისა და მეთოდების საყოველთაო დანერგვა პირობებში შესაძლებელია ხდება გინანობების, კოლეგების, ლიტერატურის და სხვა ტიპის სასწავლო დაწესებულებების გახსნა — აქაც ზომიერებას და გეოგრაფიის სიახლოვის გამოჩენა გვმართებს. ზოგჯერ სახელი იცვლება, ხოლო შინაარსი (უფრო სწორად, უნიონისობა) იცვლება. ახალი საჭიროა იქ უნდა დაიწყო, სადაც ამის რეალური და ყოველმხრივი შესაძლებლობა გვაქვს.

ახლანახან, ლიტერაში აზრთა გაწვრილება და გამოყვანილობის გაცნობის მიზნით მიღწეულია...

იყვნენ ქართველი პედაგოგები. იქნებ ეს ბევრი ხანტერესი და საკირო წამოწვევის საწყისი ვახდეხ ქართული სასკოლო ხინამდვი-ლიხთვისაც.

ერთგვარი ტრადიციის ქართული პედაგოგიური აზრისა, რომ მას არა აქვს შესაძლებლობა სისტემა-ტური და ყოველმხრივი კავშირი ჰქონდეს სხვადასხვა განათლების დარგში დაწინაურებული ქვეყნის პედაგოგიურ გამოცდილებასთან. ეს ზარევი თანდათანობით არ სწორდება, მაგრამ პროცესი ძალიან ნელა მიდის. ჩვენ ახლა მთლიანად და რადიკალურად ვცვლით საქართველოს განათლების სისტემას და ხშირ შემთხვევაში, აღზრდა, ვე-ლოსიბედს თავიდან ვფარებთ, მაშინ როდესაც სულ ერთობილი პუბლიკაციის გაცნობით შესაძლებელი გახდებოდა საქმის უფრო სწრაფად და უკეთ წარმართვა. საჭიროა არა მხოლოდ თეორიული მასალის მოპოვება, არამედ პრაქ-

ტიკული კონტაქტებიც. ასევე გავინიღს ერთი ნაბიჯი სკოლის...

რამდენადაც ვიცო, ლიტერაში დაახლოებით ისეთვე პრობლემები აქვთ, როგორც ჩვენ, მაგრამ მათ არ უჭირთ კონტაქტები გერო-პასთან და რაც უმთხვევია, შე-საძლოა, გაგვასწავს კიდევ მთავა-რი, რაც მათი გამოცდილებიდან უნდა გავითვალისწინოთ, ჩემი აზ-რით, არის ის, რომ ხარისხი ვა-სკობინოთ რადიკალურად და არა მისი გულუბრყვილობა იმიტაცია.

რაც შეეხება ლიტერაში გამოც-დილებას — რამდენადაც შე ვიცო, პრინციპულად ახალი რამ, რაც ჩვენთვის უჩვეულო და უცნობა იყოს, მასში არ არის.

ერთიც უნდა აღვნიშნო — არ არის საკმარისი, იცოდე, რა გინ-და, აუცილებელია განზრახვის შე-სრულების უნარიც. გინდადის და მატერიალური შესაძლებლობაც. ეს უკანასკნელი განსაკუთრებულ გვიჭირს — ნაკლები, არასაკმარისი დაფინანსებით ვაქტივობის საჭი-რების ყოველთვის ცუდად გა-ქითებული საჭივ.

მთავარი მიანც აღმზრდელი, ოსტატია, რომელმაც შეგიძლია უნ-და გაწვრთნას, ცოდნასა და ზნე-კეთილობას აწიაროს. კატრების პრობლემა მწვევა, მასწავლებელ-თა კვალიფიკაციის ამაღლება თქვე-ნი ინსტიტუტის ძირეული საქმიან-ობაა. პედაგოგთა ერთი ქვეყნა უკვე გაიარა კურსები, აფო თუ არა სიახლე, რას ველოდით მომავალ-ში.

მე ზემოთვე ვთქვა, რომ მას-წავლებელი მთავარია განათლების ნებისმიერად მომარაგებულ სისტე-მაში. თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის სისტემა, მეტიც — თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის მოსწავლეც. მე დაბეჭდითხებ შე-მიძლია ვთქვა: მასწავლებლის პრო-ბლემის გადაწყვეტის გარეშე ჩვენ ერთ ნაბიჯზე ვერ გადავცდებით წინ საქართველოს დამოუკიდებ-ლობის გზაზე. თუთი თავისუფლე-ბის მოპოვება უნდა შესწავლებილ და-ლზე ძვილია მისი შენარჩუნება პირდაპირ წარმოუდგენელია. მას-წავლებელი თავისუფლების მარა-დილოდა „დამდაბლებელი“ საზოგა-დობაში.

აღრიც მითქვამს და ახლაც ვა-ღიმიობ: ჩვეყანა, სადაც ცოდნა შე-ძინა სოციალურად გარდაუდებელი აუცილებლობა არ არის, განწირუ-ლია ჩვეყანა. ჩვენში კარგა ხანია ჩაკედა ქვეყნის (და არა ფორ-მალური) სწრაფად ცოდნისაკენ. ჩვენ გვაქვს უძილესსდამთავრ-ბულიები, მაგრამ არა გვაქვს საკმა-რისი რაოდენობის პროფესიონა-ლები. პედაგოგებზეც იგივე შე-გვიძლია ვთქვათ, რას ვაქეთებთ, რომ კვალიფიკაციის ამაღლებამ თავისი ნამდვილი შინაარსი შეიძი-ნოს?

თავიდანვე უნდა ვთქვა, რომ ჩვენი შესაძლებლობები ძალიან შეზღუდული აღმოჩნდა: ძალიან მწირია ჩვენი მატერიალური ბაზა, ფინანსური უზრუნველყოფა არა-საკმარისია, სამუშაო პირობები — არადასამაყოფილებელი. არა გვაქვს პოლიგრაფიული ბაზა, ურომლისდაც წარმოუდგენელია ჩვენი ლიტერული მუშაობა. მსეე-ნელებითაა თვის არა გვაქვს მისაღ-ები საცხოვრებელი პირობები, გვა-ჭირს კადრების მზრავც და ა. შ. მაგრამ სიტუაცია ითხოვს, რომ ჩვენ ვმოქმედებდით მიზნულად: ვეღლაფრისა და ჩვენც ვმოქმე-დით შეძლებისდაგვარად. იქ სა-დაც ახალი შესაძლებლობები არ არის, უკეთ უნდა იქნეს გამოყენე-ბული ძველი — ჩვენც ვცდილობთ უკეთეს არსებულ ფორმებში ახალ შინაარსი ჩავუვსოთ და შეძლებისდა-გვარად ახალ ფორმებსაც მივმარ-თობთ.

პირველ რიგში, გვსურს, ყველა კურსზე არსებითად გაიზარდოს დიფერენცირებული მიდგომა მა-სწავლებლებისადმი, გავითავალს-წინოთ მათი სურვლები ინტე-

მება თუ მანქანის მიმართ არა, და-ბროგრამების მიმართ მინც ეს დღეს, ჩვენი ჩამორჩენილი კომპ-იუტერული კულტურის გათვარ-ლისწინებით, ბუნებრივ რეაქციაა. მაგრამ ის, რაც ბუნებრივია, ყო-ველთვის არ არის სწორი.

მანქანური შეფასება ვასლება მხოლოდ საფუძველი საერთო შე-ფასებისა. ოდნეც უნდა ვთქვა, რომ ეს საფუძველი ფუნდამენტუ-რი იქნება. მანქანის ექსპერტთა მიერ ცოდნის დონეების დადგენის საფუძველზე შეიძლება განსაზღ-ვროს ცოდნის ხარისხი ამა თუ პა-რისა, მისი პედაგოგიური ოსტა-ტობის დონეც „განსაზღვრდება“. ეს სრულიად საკმარისია იმის-თვის, რომ შემდეგ პირადი კონტა-ქტის დროს ქვეყნის პირობების-რისაში შეიძლება ამა თუ იმ მას-წავლებლის „პედაგოგიური კონ-ფიციენტი“ ანუ მისი კატეგორია. ასე რომ, თუ თავად მასწავლებელი არ დაკარგავს თავის „ხატვასა და მსგავსებს“, მანქანისგან მას ამის საშუალება არ ექნება.

ამ შემთხვევაში, ახე ვთქვათ ახლებური მიდგომა გარკვეული სა-კითხებისადმი, ამა თუ იმ მწერლის

ხდება ან მომავალში მოხდება. როგორც „ეკლესიასტე“ ამბობს, არაფერია ახალი მისთვის. თანამედროვე ცხოვრებაში ფეთ-ქავს ცოცხალი გული იმისა, რაც მისია. საქართველოს ისტორია-შიც განვინილია რელიგიური ქე-შმარტება. დიდებული იქნება მა-სწავლებელი, რომელიც ამის ახ-სნასა და მოსწავლეთათვის გაც-ნობებებს მოახერხებს.

საქართველოს ისტორიის შესწა-ვლა საგანდებულო განსდა არა მხოლოდ ქართველი ბავშვებისა-თვის, არამედ რესპუბლიკის ტე-რიტორიაზე არსებული ნებისმიერ-ი სკოლის მოსწავლისათვის. ეს კანონზომიერი მოვლენაა — ის არ აძლიერებს სიყვარულს (სამშო-ლოსადმი) ან ბაღებს მას (მწი-სადმი, რომელზეც ცხოვრობ). თეორიულად ეს ასეა, მაგრამ პრაქტიკულად... ამას წინათ სა-ქართველოს სახალხო განათლე-ბის სამინისტრომ განიხილა რეს-პუბლიკაში საქართველოს ისტო-რიის სწავლების საკითხი და და-სკვნა სახარბილო არ აღმოჩნდა — ახლა ჩვენ გვიხდება ამ საგნის მასწავლებელთათვის ინტენსიური კურსების ჩატარება. (ამ კურსებ-ზე ყველა საათი სწორედ საქა-რთველოს ისტორიის თემატიკას ეხება).

რაც შეეხება რელიგიის ისტო-რიას, მის შესახებ მე უკვე გამო-ვთქვი ჩემი აზრი — ის, რაც ყო-ველმხრივ უზრუნველყოფილი არ არის, არ შეიძლება საგანდებუ-ლო იყოს — წინააღმდეგ შემთხ-ვევაში უკუშედეგს მივიღებთ. აქ კატრების საკითხი უნდა გადაწყ-დეს — არააშინდა ან მოუმზადე-ბულმა გონებამ არ შეიძლება, რე-ლიგიური ქვეყნის მითქანოს ბავშვებსა.

„მოსწავლე მჭრევილი არ არის პირადად სახანებო, არამე-ნათელია რომელიც უნდა ა-სკოლაში თითქმის მივავიწყდე-ვაძლეოთ მოსწავლეს განუხალღ-ვრული რადიკალიზებით ინფორმა-ციას, გადატვირთული პროგრამე-ბის პირობებში ვი ბავშვს სკოლა-ში წახვლა არ უხარია.

საკითხი სრულად სწორად არის დასმული, მაგრამ უნდა შე-ვინებო, რომ სწავლების ინტენსი-ური პრინციპი მაინცდამაინც „უშინსკის სიბრძნე“ ვერ გამო-ცხადდება, თუმცა დიდი რუსი პედაგოგი ხედავდა იმას, რაზეც ახლა ვსაუბრობთ. მასწავლებელი არის ეს არ არის, რომელიც ამათი-თში ხელის კვრით მიაქილებს მოსწავლეს, არამედ ის, ვინც მო-ძრობის სურვილსა და შესაძლე-ლობას „ჩაღებს“ მასში. ინფორ-მაცია ამოწურა — ყველაფ-რის სწავლება შეუძლებელია, მა-გრამ შესაძლებელია ისეთი უნ-არების აღზრდა, რომლებიც უზრ-უნველყოფს ნებისმიერ ინფორმა-ციასთან დამოუკიდებელ კონ-ტაქტს. სწავლების ქვეყნის მი-ზანიც სწორედ ეს არის, ანი-ტრამ გითანხმებთ, რომ ჩვენი პროგრამები ვადაცვირთულია, შე-სასწავლო საგნების რაოდენობაც საკმარისად ბევრია, თუმცა ახლა შერჩევის პრინციპის დანერგვა-სთან ერთად ეს უკანასკნელი პრო-ბლემა შეიძლება მოიხსნას.

ჩვენ უნდა ვასწავლოდეთ არა „ბევრს“, არამედ „ცოტაში ბე-ვის დანახვას“. ბევრის შესწა-ვლით არ ჩნდება შემეცნების სინა-რული, ხოლო სანამ ის არ გაჩე-ნილია, ჩვენი ბავშვები სკოლაში დიდი ენთუზიზმით არ ივლიან.

დავავიკოთ: ახლა არ სოცი-ალური დავეთაა ცოდნაზე და თანაც რასაც ვასწავლით. „ბე-ვის“ პრინციპით ვასწავლით. მე-რე გვიყვით, ბავშვებს სკოლაზე გული რატომ აუცრუვდათ. არ უნდა გვიყვით. თუ რამე უნდა გავიკვიროთ, მხოლოდ ის, აქე-მდე რატომ არ შეეცვალეთ სოცი-ალური დავეთა თუ არა, სწავლე-ბის პრინციპი მაინც. საბოლოო ექსპერიმენტზე ვადაცვირთოთ ერთ-თად ცოდნაზე სოციალური დავ-ეთაც ვანტადა, სასკოლო ვახა-თლებით კონცეფცია თუ სოცი-ალური სწავლება, შეიძლება სწავლების პრინციპიც. დიდი დრო არ გვაქვს — მჭრელებია საქირთ, სწრაფი და გაბედული მოქმედებ-ა — ვერ თავისუფალი ადამიანი ჩნდება და მეტი იხადება თავი-სუფალი ზამზომი.

თავისუფალი და გაუთალე-ბლობა უკი შეუთავსებელი ცნებე-ბია. ესაუბრა... ლეონა ბამრკაქაძე.

ჯერ თავისუფალი და მისი ჩნდება...

ტიკული კონტაქტებიც. ასევე გავინიღს ერთი ნაბიჯი სკოლის...

რამდენადაც ვიცო, ლიტერაში დაახლოებით ისეთვე პრობლემები აქვთ, როგორც ჩვენ, მაგრამ მათ არ უჭირთ კონტაქტები გერო-პასთან და რაც უმთხვევია, შე-საძლოა, გაგვასწავს კიდევ მთავა-რი, რაც მათი გამოცდილებიდან უნდა გავითვალისწინოთ, ჩემი აზ-რით, არის ის, რომ ხარისხი ვა-სკობინოთ რადიკალურად და არა მისი გულუბრყვილობა იმიტაცია.

რაც შეეხება ლიტერაში გამოც-დილებას — რამდენადაც შე ვიცო, პრინციპულად ახალი რამ, რაც ჩვენთვის უჩვეულო და უცნობა იყოს, მასში არ არის.

ერთიც უნდა აღვნიშნო — არ არის საკმარისი, იცოდე, რა გინ-და, აუცილებელია განზრახვის შე-სრულების უნარიც. გინდადის და მატერიალური შესაძლებლობაც. ეს უკანასკნელი განსაკუთრებულ გვიჭირს — ნაკლები, არასაკმარისი დაფინანსებით ვაქტივობის საჭი-რების ყოველთვის ცუდად გა-ქითებული საჭივ.

მთავარი მიანც აღმზრდელი, ოსტატია, რომელმაც შეგიძლია უნ-და გაწვრთნას, ცოდნასა და ზნე-კეთილობას აწიაროს. კატრების პრობლემა მწვევა, მასწავლებელ-თა კვალიფიკაციის ამაღლება თქვე-ნი ინსტიტუტის ძირეული საქმიან-ობაა. პედაგოგთა ერთი ქვეყნა უკვე გაიარა კურსები, აფო თუ არა სიახლე, რას ველოდით მომავალ-ში.

მე ზემოთვე ვთქვა, რომ მას-წავლებელი მთავარია განათლების ნებისმიერად მომარაგებულ სისტე-მაში. თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის სისტემა, მეტიც — თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის მოსწავლეც. მე დაბეჭდითხებ შე-მიძლია ვთქვა: მასწავლებლის პრო-ბლემის გადაწყვეტის გარეშე ჩვენ ერთ ნაბიჯზე ვერ გადავცდებით წინ საქართველოს დამოუკიდებ-ლობის გზაზე. თუთი თავისუფლე-ბის მოპოვება უნდა შესწავლებილ და-ლზე ძვილია მისი შენარჩუნება პირდაპირ წარმოუდგენელია. მას-წავლებელი თავისუფლების მარა-დილოდა „დამდაბლებელი“ საზოგა-დობაში.

აღრიც მითქვამს და ახლაც ვა-ღიმიობ: ჩვეყანა, სადაც ცოდნა შე-ძინა სოციალურად გარდაუდებელი აუცილებლობა არ არის, განწირუ-ლია ჩვეყანა. ჩვენში კარგა ხანია ჩაკედა ქვეყნის (და არა ფორ-მალური) სწრაფად ცოდნისაკენ. ჩვენ გვაქვს უძილესსდამთავრ-ბულიები, მაგრამ არა გვაქვს საკმა-რისი რაოდენობის პროფესიონა-ლები. პედაგოგებზეც იგივე შე-გვიძლია ვთქვათ, რას ვაქეთებთ, რომ კვალიფიკაციის ამაღლებამ თავისი ნამდვილი შინაარსი შეიძი-ნოს?

ტიკული კონტაქტებიც. ასევე გავინიღს ერთი ნაბიჯი სკოლის...

რამდენადაც ვიცო, ლიტერაში დაახლოებით ისეთვე პრობლემები აქვთ, როგორც ჩვენ, მაგრამ მათ არ უჭირთ კონტაქტები გერო-პასთან და რაც უმთხვევია, შე-საძლოა, გაგვასწავს კიდევ მთავა-რი, რაც მათი გამოცდილებიდან უნდა გავითვალისწინოთ, ჩემი აზ-რით, არის ის, რომ ხარისხი ვა-სკობინოთ რადიკალურად და არა მისი გულუბრყვილობა იმიტაცია.

რაც შეეხება ლიტერაში გამოც-დილებას — რამდენადაც შე ვიცო, პრინციპულად ახალი რამ, რაც ჩვენთვის უჩვეულო და უცნობა იყოს, მასში არ არის.

ერთიც უნდა აღვნიშნო — არ არის საკმარისი, იცოდე, რა გინ-და, აუცილებელია განზრახვის შე-სრულების უნარიც. გინდადის და მატერიალური შესაძლებლობაც. ეს უკანასკნელი განსაკუთრებულ გვიჭირს — ნაკლები, არასაკმარისი დაფინანსებით ვაქტივობის საჭი-რების ყოველთვის ცუდად გა-ქითებული საჭივ.

მთავარი მიანც აღმზრდელი, ოსტატია, რომელმაც შეგიძლია უნ-და გაწვრთნას, ცოდნასა და ზნე-კეთილობას აწიაროს. კატრების პრობლემა მწვევა, მასწავლებელ-თა კვალიფიკაციის ამაღლება თქვე-ნი ინსტიტუტის ძირეული საქმიან-ობაა. პედაგოგთა ერთი ქვეყნა უკვე გაიარა კურსები, აფო თუ არა სიახლე, რას ველოდით მომავალ-ში.

მე ზემოთვე ვთქვა, რომ მას-წავლებელი მთავარია განათლების ნებისმიერად მომარაგებულ სისტე-მაში. თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის სისტემა, მეტიც — თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის მოსწავლეც. მე დაბეჭდითხებ შე-მიძლია ვთქვა: მასწავლებლის პრო-ბლემის გადაწყვეტის გარეშე ჩვენ ერთ ნაბიჯზე ვერ გადავცდებით წინ საქართველოს დამოუკიდებ-ლობის გზაზე. თუთი თავისუფლე-ბის მოპოვება უნდა შესწავლებილ და-ლზე ძვილია მისი შენარჩუნება პირდაპირ წარმოუდგენელია. მას-წავლებელი თავისუფლების მარა-დილოდა „დამდაბლებელი“ საზოგა-დობაში.

აღრიც მითქვამს და ახლაც ვა-ღიმიობ: ჩვეყანა, სადაც ცოდნა შე-ძინა სოციალურად გარდაუდებელი აუცილებლობა არ არის, განწირუ-ლია ჩვეყანა. ჩვენში კარგა ხანია ჩაკედა ქვეყნის (და არა ფორ-მალური) სწრაფად ცოდნისაკენ. ჩვენ გვაქვს უძილესსდამთავრ-ბულიები, მაგრამ არა გვაქვს საკმა-რისი რაოდენობის პროფესიონა-ლები. პედაგოგებზეც იგივე შე-გვიძლია ვთქვათ, რას ვაქეთებთ, რომ კვალიფიკაციის ამაღლებამ თავისი ნამდვილი შინაარსი შეიძი-ნოს?

ჯერ თავისუფალი და მისი ჩნდება...

ტიკული კონტაქტებიც. ასევე გავინიღს ერთი ნაბიჯი სკოლის...

რამდენადაც ვიცო, ლიტერაში დაახლოებით ისეთვე პრობლემები აქვთ, როგორც ჩვენ, მაგრამ მათ არ უჭირთ კონტაქტები გერო-პასთან და რაც უმთხვევია, შე-საძლოა, გაგვასწავს კიდევ მთავა-რი, რაც მათი გამოცდილებიდან უნდა გავითვალისწინოთ, ჩემი აზ-რით, არის ის, რომ ხარისხი ვა-სკობინოთ რადიკალურად და არა მისი გულუბრყვილობა იმიტაცია.

რაც შეეხება ლიტერაში გამოც-დილებას — რამდენადაც შე ვიცო, პრინციპულად ახალი რამ, რაც ჩვენთვის უჩვეულო და უცნობა იყოს, მასში არ არის.

ერთიც უნდა აღვნიშნო — არ არის საკმარისი, იცოდე, რა გინ-და, აუცილებელია განზრახვის შე-სრულების უნარიც. გინდადის და მატერიალური შესაძლებლობაც. ეს უკანასკნელი განსაკუთრებულ გვიჭირს — ნაკლები, არასაკმარისი დაფინანსებით ვაქტივობის საჭი-რების ყოველთვის ცუდად გა-ქითებული საჭივ.

მთავარი მიანც აღმზრდელი, ოსტატია, რომელმაც შეგიძლია უნ-და გაწვრთნას, ცოდნასა და ზნე-კეთილობას აწიაროს. კატრების პრობლემა მწვევა, მასწავლებელ-თა კვალიფიკაციის ამაღლება თქვე-ნი ინსტიტუტის ძირეული საქმიან-ობაა. პედაგოგთა ერთი ქვეყნა უკვე გაიარა კურსები, აფო თუ არა სიახლე, რას ველოდით მომავალ-ში.

მე ზემოთვე ვთქვა, რომ მას-წავლებელი მთავარია განათლების ნებისმიერად მომარაგებულ სისტე-მაში. თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის სისტემა, მეტიც — თუ არ არის მასწავლებელი, არ არის მოსწავლეც. მე დაბეჭდითხებ შე-მიძლია ვთქვა: მასწავლებლის პრო-ბლემის გადაწყვეტის გარეშე ჩვენ ერთ ნაბიჯზე ვერ გადავცდებით წინ საქართველოს დამოუკიდებ-ლობის გზაზე. თუთი თავისუფლე-ბის მოპოვება უნდა შესწავლებილ და-ლზე ძვილია მისი შენარჩუნება პირდაპირ წარმოუდგენელია. მას-წავლებელი თავისუფლების მარა-დილოდა „დამდაბლებელი“ საზოგა-დობაში.

აღრიც მითქვამს და ახლაც ვა-ღიმიობ: ჩვეყანა, სადაც ცოდნა შე-ძინა სოციალურად გარდაუდებელი აუცილებლობა არ არის, განწირუ-ლია ჩვეყანა. ჩვენში კარგა ხანია ჩაკედა ქვეყნის (და არა ფორ-მალური) სწრაფად ცოდნისაკენ. ჩვენ გვაქვს უძილესსდამთავრ-ბულიები, მაგრამ არა გვაქვს საკმა-რისი რაოდენობის პროფესიონა-ლები. პედაგოგებზეც იგივე შე-გვიძლია ვთქვათ, რას ვაქეთებთ, რომ კვალიფიკაციის ამაღლებამ თავისი ნამდვილი შინაარსი შეიძი-ნოს?

როსა ერთს + ერთი = ხუთს

გოგო შეგვიძინათ, გოგო კი არა გოგონები, ერთბაშად 3 შვილი, — ახარა ბებია ქალმა სამშობიარო სახლის კართან მომლოდინე ყმაწვილს, თუმცა რაღა ყმაწვილს, უკვე მამას და თანაც სამი შვილის მამას, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის მექანიკა-მანქანათმშენებლობის მესამე კურსის სტუდენტს, ავთო მელიქიძეს. დედა, თინიკო შერბაშვილი 19 წლისაა. სიხარულთან ერთად მათ დიდი პრობლემები გაუჩნდათ, რაგინდ უცნაურადაც არ უნდა მოგეჩვენოთ, ბატარები — გვანცა, ანა და ლელა მალე 5 თვის გახდებიან და ჯერ საავადმყოფოს კედლებიდან არ გაუყვანიან, არა, ავადმყოფები არ გეგონოთ, უკვე სრულიად ჯანმრთელი და საღ-სალამათები არიან, მაგრამ ახალბედა მშობლებს ვერ გადაუწყვეტიათ, სად მიიყვანონ — ჩვენები ახალქალაქის სოფელ პტენაში ცხოვრობენ. იქ მოხუცი დედ-მამა მყავს, არც სახლია ისე გამართული, რომ სამი ბავშვი ჩავიყვანო და დავტოვო, აქ კი სწავლას ვერ მოეწყობებიო. — გვითხრა შეფქრანებულმა მამამ — ადრე, სადაც ქირით ვცხოვრობდით, ვერც იქ მივალთ, სამი ბატარით არავინ დავაყენებო. რესპუ-

ბლიკის ქალ-ოსაბჭოს ხელმძღვანელების უშუალო თანადგომით და მხარდაჭერით ამდენ ხანს ათარბეგოვის ქუჩაზე მდებარე ბავშვთა საავადმყოფოში შეზინეს ბატარები, — ზაფხულის პერიოდი იყო, ავადმყოფები მაინც და მაინც არ გვეყავა ბევრი, თან ბატარებს გარკვეულწილად პროფილაქტიკა სჭირდებოდათ და ჩვენც დავთანხმდით, — გვითხრა საავადმყოფოს მთავარი ექიმის მოადგილემ ლამარა გვენცაძემ — ბავშვები ამქამდ სრულიად ჯანმრთელები არიან და სავსებით შესაძლებელია მათი გაწერა, მაგრამ სად გავისტუმროთ? ამაზე იფიქრეს ჩვენი საავადმყოფოს ხელმძღვანელებმა და გადაწყვიტეთ, სადაც დაბინავდებიან, მივუჩინოთ სპეციალური სამედიცინო მომსახურება, მუდმივი მედიკალურების ქვეშ ავიყვანოთო. თუმცა საავადმყოფოში ისიც გავვიზილეს, არასასურველია ასეთ მწვავე დემოგრაფიულ პირობებში, თანაც ისეთი რაიონიდან, როგორც ახალქალაქია, აგერ, თვალდახელმუა ჩვენი ზღმეწყობით 5 კაცი ისედაც ხალხმრავალ თბილისში ჩამოვიყვანოთ, ყველაფერს ვილონებთ, ადგილზე შევუქმნათ პირობები... მაგრამ დედა-ქალაქის რიტმს და ცხოვრებას ნახიარები ახალგაზრდები თავს იკა-

ვებენ, თუმცა ვერავის აიძულებ მშობლიურ ფუძეს დაუბრუნდეს, თუკი ეს მათი დიდი სურვილი არაა...
ტექნიკურ უნივერსიტეტში დან-მარება აღუთქვეს ახალგაზრდა ოჯახს, თითქოს ბინაც გამოუყვეს მშვიდობის გამზირზე მდებარე სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელში, მაგრამ, ფაქტი ფაქტია, ბავშვები ჯერჯერობით ისევ საავადმყოფოს კედლებში იზრდებიან. ამას წინათ რესპუბლიკის ქალთა საბჭოს ხელმძღვანელები, ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრის მოადგილე ნინო უზნაძე, № 28 პოლიკლინიკის მთავარი ექიმი ლუიზა შალამბერიძე საავადმყოფოში საჩუქრებითა და პირველადი მოხმარების ნივთებით ესტუმრნენ მედიკოსების ოჯახს, მაგრამ ახალგაზრდა ოჯახისთვის ამჯერად, პირველ რიგში საკუთარი ჰკრია საჭირო.
ჩვენ კი „ახალგაზრდა ივერიელის“ სახელით ვულოცა ახალგაზრდა ოჯახს გვანცას, ანასა და ლელას დაბადებას და აურევები ჯანმრთელობას, ულევ სითბოს, სიყვარულს, სამშობლოს თავისუფლებასა და ბედნიერებას.

ნინო კვანცაძის რამე

...და აღაშენოს

„აღაშენოს წმინდაი ეკლესიაი აღგებოხა მახ... ვითარცა კეთილი საქმეველი, აღიწოდის წინაშე ღმრთისა...“
გრიგოლ ხანძთელი
აქამდე ასე ვიცოდით — ქართული ტაძრები მხოლოდ საუკუნეების წინათ უნდა აშენებულიყო... ჩვენი სიყვარული წარსულისადმი ექსკურსიებით შემოიფარგლებოდა... ეკლესიები, ტაძრები — დიდებული და იქნებ ზღაპრული ხანის სიმბოლოებად იქცნენ...
მერე ნელ-ნელა დაიწყო წარსულის მოვლა, აღდგენა, რესტავრაცია... ერთ დღეს კი საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმინდა სამების საკათედრო ტაძრის

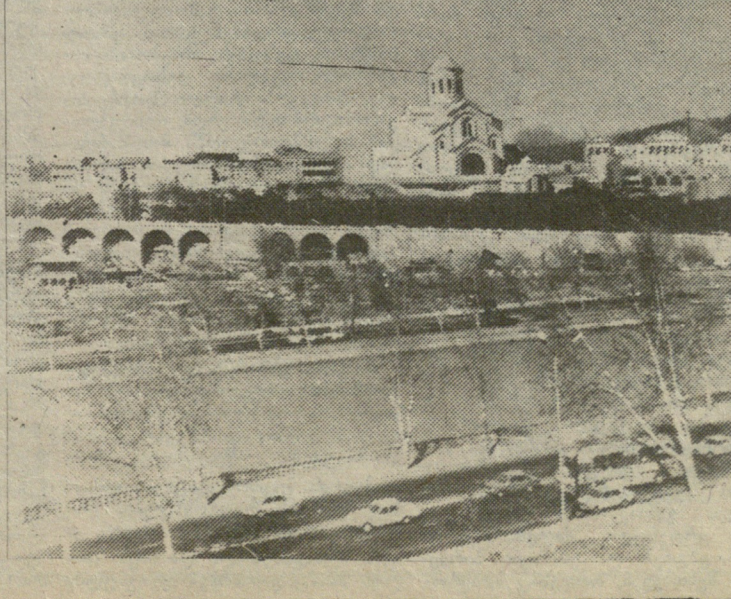
ასაშენებლად პროექტების, კონკურსი გამოცხადდა.
და არქიტექტორმა პირველად იფიქრა ტაძარზე...
კონკურსის პირველი ტური გამარჯვებულის ვარეშე დასრულდა. თუმცა, ვფიქრობ, ყოველი მონაწილე მაინც გამარჯვებული უნდა იყოს.
აზრთა ჭიდილსა და სხვადასხვაობაში მეორე ტურმა გამოავლინა ხუროთმოძღვარი, რომელიც საუკუნოვანი შუალედის მერე თბილისში ტაძარს ააგებს — ეს გახლავთ საქალაქმშენსახპროექტის VI არქიტექტურული სახელოსნოს მთავარი სპეციალისტი ბატონი არჩილ შინდიაშვილი...
— იქნებ გამარჯვებულს არც უნდა ეუბნებოდნენ, მაგრამ სასოგადოებაში გავრცელდა აზრი, თით-

ქოს დღეს საქართველოში არ დაბადებულა კაცი, ვინც ტაძარს ააგებდეს...
— ვინც ასე ფიქრობს შორს არის საღი აზრისგან, მაგრამ არც საზოგადოების ბრალია ასეთი ფიქრი. ათეული წლების განმავლობაში ადამიანში სულიერი ვაკუუმი იყო, ამიტომაც დეგრადირების გზას დავადექით. დღე არ გავა მკვლელობის ამბავი რომ არ გავიგოთ, თუ რაიმე გვიშველის ისევ რელიგია, ისევ ეკლესიისკენ შემობრუნება. რას ქვია, არ დაბადებულა. მთავარია ადამიანს ჰქონდეს სარწმუნოება, რწმენა და სიყვარული... შეუძლებელი არაფერია. ქართველი კაცი კი დღემდე ნებით თუ უნებლიეთ რწმენის კაცია. ხომ დაკვირვებიათ, ბავშვები ჯერ დედ-მამას, შვს, ყვავილებს ხატავენ... როგორც კი ხატვის არსს გა-

იცნობიერებენ ეკლესიების ხატვაზე გადადიან. ეს ყველაფერი ქართველს ღმერთიდან აქვს — ამიტომ ვფიქრობ, რომ არაფერია შეუძლებელი...
— რა იქნება ტაძრის აგების შემდეგ?
— ჯერ მექანიკური ინტერესი გაჩნდება ხალხში, მერე ის, რომ ეკლესია ჩვენი თანამედროვის თვალწინ აიგება და მიხვდება, რომ ისტორია ცოცხალი არსებაა და არა მხოლოდ ქვა და სიმბოლო, ან თუნდაც მემბრანის ჩანაწერები. ეს იქნება ელემენტარული სულიერი საზრდო ჩვენთვის. მე ვფიქრობ, ახალი ტაძარი იქნება ზარი, ერის გამოსაღვიძებელი ზარი, მისი ნათელი სულიერი ძალების გამოსაფხიზლებელი... ხალხი დაინახავს, რომ მართო წინაპარი არა ვართ, რომ დღესაც ვართ...
— იმ წუთიდან არქიტექტორობა რომ გადაწყვიტეთ, გიფიქრიათ ამ დღეზე, გიფიქრიათ ოდესმე იმაზე, რომ ტაძარს ააგებდით?
— ეს ყველა ხუროთმოძღვრის ოცნებაა, წარმოუდგენელი ოცნება. არ მიფიქრია, მაგრამ ამის ფიქრამდეც საქმოდ არის გზა გასავლელი... ის აღარც მასოვს, ფიქრი როდის ჩაისახა.
— ვფიქრობ, ჩვეულებრივად, ისე როგორც სხვა პროექტებზე, ვერ იმუშავებდით...
— პირველი, რაც გვაკეთე, მკვლესიაში მივედი. ტაძარი მორწმუნემ უნდა ააგოს. როგორც კი და-

ვაპირე პროექტზე მუშაობა, მაშინვე შევუდექი რწმენის აღმართს... პირველი ტური უშედეგოდ დასრულდა... ამ ტურმაც ბევრი რამ დამანახა, ბევრ რამეზე აზრი შემაცვლევინა.
— როგორი იქნება თქვენი ტაძარი, არის თუ არა მასში რაიმე განსხვავებული, თანამედროვე ელემენტები?
— ჯვარსა და სვეტიცხოველს შორის ექვსი საუკუნეა განსხვავება, მაგრამ არ არის დღეს თანამედროვე? ისევე როგორც სახარების ხელის ხლება არ შეიძლება, სარწმუნოების გამოღერნიზება არ შეიძლება, ტაძარიც ასევეა. ამ კომპლექსში შედის სამი ეკლესია და ორი სამლოცველო, მიხდა უნიკალური ქართული ხატურის ნიმუშების თავმოყრაც. ამ ეკლესიაში უამრავი ხატია დაკარგული... ამ საქმეში კი ახალგაზრდობის იმედი გვაქვს.
— ადგილი?
— პირველად თითქოს მიუდგომელივით ჩანდა, ახლა ვრწმუნდები, რომ კარგი ადგილია შერჩეული. ტაძრის სიმაღლე 56 მეტრია. სიდიდე და პომპეზურობა თვალში მოსახვედრი არ იქნება. მეტიც მოუხდებოდა. პლატოს გაგრძელება, აზიდვა იქნება ტაძარი...
ეს იქნება საქართველოში ყველაზე მაღალი ტაძარი, ვისურვებდით — ყველაზე დიდი რწმენისა და იმედის ტაძარი.

ესაუბრა მანია ზალბაზანიძე

ახლა, როდესაც ეს წერილი იწერება, საქართველო ჯერ კიდევ დასაბუღებული, მოუწყობივებელი და ქაოსური ურთიერთობის მორეჟიზი ტრიპლეს მის თავზე დამოკლებს მანვილივით ჰკიდია მრავალპარტიული არჩევნების დღე — 28 ოქტომბერი. პარტიული პოლიტიკური ციხე-სიმაღლის შეფუთვით, თუმცა ზოგიერთი, გულგრილად დგება განზე და იქედნური, ცინიკური ღრმა რწმუნებით ცდილობს ასწავლოს დღე-ღამის მიზეზი, — პოლიტიკა რა ჩემი საქმეაო, ისეთი რიხითა და მდგომარეობით იტყვის ხოლმე, თითქოს დღევანდელი საქართველო მისი ქვეყანა კი არაა, რომელიმე აფრიკული სახელმწიფოს ნაწილი იყოს, თითქოს დღევანდელი საქართველოს რთული ცხოვრება მხოლოდ ფუჭი, „უზენა“ პოლიტიკაა, თითქოს ის ადამიანები, რომლებიც ამ პოლიტიკას ეწევიან, მათი სისხლის და გენის შემადგენლები არ არიან, თითქოს დღევანდელ გაჭირვებულ, ობოლ, მთელ პლანეტაზე ერთადერთ და განუყოფრებელ საქართველოს მხოლოდ ის ავალია, მამრად გვაჭამოს, მოღურად ჩავაგვცას, მერსედესებით და ვოლგებით გვაგრილოს, საზღვარგარეთის თავისუფალი ქვეყის მანერებით გავგაბრუნოს, ათასი სხვა ამისთანა სიკეთით გავგვაროს და მტლად დაგვიღოს. რა ქნას ყელამდე ვალებსა და გაჭირვებაში ჩავარდნილმა ჩვენმა მამულმა, რით მოაწონოს თავი სტრამპამოუსებელ შვილებს, სულ მაკაზე, შეშინახე, მიყიდე, ჩამოცვივს რომ შესძინას, რა ქნას? არაქათი გამოელია, ძალია გამოეცალა, დედულ-მამულები მისმა ქარიხითა და ნაშეირებმა დაუნიავეს, გაუყიდეს, ბარაქა გამოაცალეს, დღეს კი მასვე ედღვლებიან — კარგად გვაჭამე, კარგად შეგვიანახე, თორემ შენი არც დემოკრატია გვირდა, არც თავისუფლება, მრავალპარტიული არჩევნებში ისევ იმას მივცემთ ხმას, ვინც შენ დაგპყრო და დაგიმონაო...

ამ საყვედურის გაგონებაზე გული უძვდება საქართველოს, გულდაწაღებული ემატება და მწარედ ითუთქება... ტირის დედა-საქართველო, ტირის და უნებურად ახსენდება პოეტის ვებინანი სტრიქონები, — „ბოლოს როგორც იქნა, რუსეთმა იშვილა, პატარა საქართველო, ობოლი საქართველო, მაგრამ მამობლი მკაცრი გამოადგა. გაეპარებოდა ხოლმე მამობლი და დედის საფლავზე ტიროდა საქართველო“.

ამ სიტყვების წარმოთქმისას უფრო უჩუყდება გული ჩვენს საბარლო, დაღვრილ კოსტიუმში გამოწყობილ ქვეყანას, უფრო მწარედ განიცდის თავის ხედავსა და მდგომარეობას: განა მამობლი ახლაც ცრულადიღვრობით იმ გულხეივით არ რთავს, ტანზე დებრევილი ჩონა რომ ეცვა, ფეხზე დაგვლყილი ქალმეხები, თავზე კი ცილინდრს ახურავდა, ეგროპლებს მოეწონებო? განა მამობლი ახლაც ყალიბი დაპირებებით არ უამებს გულს და ვითომ მალამოს სცხებენ? განა ახლაც თავისუფლების და დამოუკიდებლობის ილუზიას არ უქმნის მსოფლიოს თვალში? და აღარ იცის როგორ აიცილოს თავიდან ეს მარწმუნები, ეს თქროთი დაფერილი მიმე ბორკილები, ობოლმა, გაჭირვებულმა, მთელ პლანეტაზე ერთადერთმა, ჩვენს იმედზე დარჩენილმა საქართველომ: დღეს მაინც უპატრონებენ პირმშობები? მისწმენდენ ნუგეშის ცრემლს? ამოუღებენ მხარში? გაათავისუფლებენ „მამობლის“ მეურვეობისა და მზრუნველობისაგან? და ამე-

ებს რომ ფიქრობს, უფსკრულისა და ბეწვის ხილზე მიმავალი ჩვენი დღევანდელი სამშობლო ისევ და ისევ წარსული დაუღვება ხოლმე თვალწინ, ამოუტივტივდება სახე ძვირფასი მემკვიდრეებისა: — „წვირალ-შვილი წამოგვსწრენ, ნაზარდი გულმტკიცენი, მათი ზრუნვის საგანი შენ ხარ და შენ იქნები!“ — პირდებოდა მემკვიდრეებში ყველაზე გონათვლი და ჰქუაელვარე, თანამედროვეთაგან ილია წამებულად შერაცხული საყვარელი მემკვიდრე, რომლის ვერაგული სიკვდილითაც უძრებდა შვილებმა კიდევ ერთხელ გაუგებრეს მკერდი, დღესაც ახსენდება ეს მუხანათობა ჩვენს ობოლს, პატარას, თვალცრემლიანს სამშობლოს, ამიტომ დღესაც ცდილობს მამობლისგან გაპარვას, დღესაც დედის საფლავზე სურს ღვაროს ცრემლები და გუ-

„შინს ლაპარაკობს, ხომა ტყუის, შინს ღუბს, ის უფრო ტყუის“!

ლი მოიხოს, და აი, დედის საფლავზე დამბობილს ისევ წარმოუდგება თვალწინ მიმე სურათები წარსული დროისა. მთელი თავისი დღე და მოსწრება სულ ტანჯვა-წამებით და პრილობებით ჰქონდა მკერდი მოუშუშებელი, განა მხოლოდ შემოსული მტერი თავან? ისევ და ისევ საკუთარი შვილები უჯიჯინდენ სხეულს, ისევ და ისევ შვიი, მაკამეს ძახლით აცლიდნენ ღალა-ბარაქას. კიდევ კარგი იყვნენ ისეთებიც მშობლიური ქვეყნის ბედშეგობით გულდამწვარნი რომ შეილაღებდნენ უფროს, შეჭირვებით რომ გმინავდნენ მამულის ბედზე. კვენსოდენ ცრემლგამორბლი:

— იყიდება საქართველო იყიდება საქართველო! — შობლის დაზარალობისგან გულმოკლული ერთი მოღვაწე კი, ქართული ენისა და ლიტერატურის ისტორიას პოეზიის ქურუმისა და მგონის სახელით რომ შემორჩება, აღფრთოვებულ სტრიქონებს შემოუნახავს შობამავლობას, — „საშინლდება, რაც აქ ხდება, ვინჩინებთ და არ ვიცით, ღამით რა დაგვემართება. ძალიან მძიმე მდგომარეობა... ახლა მაინც საშინლდება, როგორღა უარესი! სახელოდ წესები და ირგვლივ გაფიცვები... არ არის არც ტელეგრაფი, არც წერილები, არც გაზეთები, ქუჩებში დღისითაშინსით მარცვა-გაჭვავა, მკვლელობა, საშინლდება. სახლებში ხულიანები იჭრებიან. არ არის დღე, რომ ხაკვდობს არ ველოდებ, ჩემი ნაცინობებიდან ნახევარი ამონოცილია ბარბაროსულად, ხოცავს ყველა პარტია და ამათ გარდა პროფესიული უჩადებიც, ისინი საშინლად მომრავლდნენ და დაუხჭლად მოქმედებენ“.

— აი, ასეთ წერილებს უტოვებდა განუკითხავ დანაშაულობა და ბორკიტოქმედთა სათარეშოდ ქვეულ დედა-საქართველოს მისი ერთგული შვილი და თან იქვე ანუღებდა, — „ჩვერჩვილობით მე ომერთი მწყალობს და ეს სასწაულოაო“, მაგრამ შემდეგ ისევ აღწერდა ამ საშინლებათა სერისს, რომელიც „მზრუნველმა მეურვემ და მეპატრონემ“ თავს დაატეხა „საყვარელი შვილობილი და უმცროს ნათლულს“, რომლის მდგომარეობა დღესაც არაფრით განსხვავდება მაშინდელი მდგომარეობისაგან.

— „აქ ისეთი საშინლება ტრიპლებს, რომ კალმით არ აიწე-

რება. ქალაქში სამხედრო წესებია და ამ დღეებში უკვე საალყო წესებიც გამოაცხადეს... არ არის მიმოსვლა, არც არსად გასავლელი. ანარქისტები და კანაკები საშინელ ამბებს ჩადიან, ახლახან დაარბიეს და ააწიოეს სომხის ბაზარი. ქალაქის ცენტრში ზარბაზნებს ისროდნენ და განურჩევლად გაწყვიტეს ხალხი. დაიღუპნენ უღანაშულონი. გუშინ აიკლეს ნაძალადევის მთელი უბანი და დღეს ქუჩებში პყრია რამდენიმე ასეული ადამიანის გვამი და დამბარხავიც არავინ არის. საერთოდ, საკმაო ვინმე ხულიანება ან გეგმა ფუჭად თოვთავისოლოს, რომ კანაკებმა განურჩევლად დაუწყონ ელექტრომშვიდობიანი გამვლელ-გამოძარცვლთ. ასეთ დროს სახლდან არ გადისარ, მაგრამ შინაც არავინ არის დაზღვეული და ყოველ

რჩენილი ომკი და ხახული, — შაბბ მახვილი! შაბბ მახვილი! — აყვებოდნენ სამცხე-საათაბაგოს ტინის კლდეები და დააგუგუნებდნენ ომხიან სიმღერას, — „მუმლი მუხასაო, გარს ეხვეოდაო, მუმლი ქრებოდაო, მუმლი წყდებოდაო, ხე არ ხმებოდაო, ხე არ ხმებოდაო“.

დრო გაიღოდა, „ხე არ ხმებოდა“ მისი მზრუნველი და მეურვე უფროსი ძმა, მისი მამობილი და „მძლავრი მოკავშირე“ კი სულ უფრო და უფრო უწერავდა იმე-ლის წყალს, უტყრდა მარწმუნებს და ამოსუნთქვის საშუალებას არ აძლევდა, — „მწურია, თუ დამე, თუ რჩეო, — ვიძახი და ვიძახი და ვიძახი. ვის ხელშია ბედი ვისი, ვისაში? — ხელშია ბედი ვისი, ვისაში?“ — ჩიოდა პოეტრი და ორცეცხლშუა ჩივარდნილი მკმუნგარედ აღარებდა აწყყოსა

და მომავალს — „ხმას ამოიღებ ვააჰ ჩუმად იქნები...“ ვინც ლაპარაკობს, — ხომ ტყუის ვინც დღებს, — ის უფრო ტყუის!“

და ვეღარ „გაუძლო ობოლმა, პატარა, თვალცრემლიანმა საქართველომაც, ვეღარ გაუძლო დუმის, გულში დამალულ ბოლმას, ვარამს, წუხილს, და იქუხა, უცებ იქუხა, ხმაბლად, მთელი მსოფლიოს გასაგონად, — „არ გავთარბები არ გავთარბები“ — და — „ქუხილი მათი, ძახილი მათი, ქუხილი მუხის, ქუხილი გადის, — ვითურ, მარტო შენ გმინის, მუხრან?!“ — სასოწარკვეთით შესწივლა უმცროს მემკვიდრეს და ღირსეული პასუხიც მიიღო: — „მეღმერთმა ნუ ქნასი ეგ ღმერთმა ნუ ქნასი!“ — და „პატარა, ობოლ, თვალცრემლიან საქართველოს“ გულიც, ჩვენი ერთადერთი, მთელ პლანეტაზე განუყოფრებელი მამულის გულიც საგულურეზ ჩადგა, იმედი, მიეცა, „აწმყო თუ არა გწყალობს მომავალი ჩვენიო“, გაისენა შუბლდაკლილი ძვირფასი მემკვიდრის ანდერძიც და ისევ აევსო სხეული ძლიერებით, ისევ შემოგუგუნდა ყურთასმენაში წარსული დედის პანგები, ისევ დაუბრუნდა ორსულუნოვანი ზიზილი მტარვალისადმი. — „მწედიანით შეაწაწაგებს აპოკალიფსი მუხის და სეტყვის, მკვდრეთით აღმდგარა მისი დაწარა, ხისხილი და ხორცი დიდი მესიტყვის... ის მოგონება არ არის მითი და მონაგონი ბოგანო რუსის, მასში იმძლავრებს ხმა პირველ სკვთის ვარდისჭვარიან სკვთათნუხის“ — ...საქართველოს გამიშვებულ და ნაკვეშ სხეულს ანდერძით წააწერებს ამ სტრიქონებს მისი უმრწემის და უსაყვარესი ძე ნაწამები და აღსილი მახვილად დაუდგება მომავალს წინაშე, — „აღურგად დაღვივებს ზეცა უზადო, ირეკლებიან სტენი დონისი, გაშიშვლებულა დიდი რუსეთი როგორც მეძვი ბაბილონისა...“ — „ობოლ“ საქართველოს და მის პირმშოს, ერთგულ მამოს, მერაბ კოსტავას ხვედრით ერთნაირი აღმონანდათ. სჭიდნენ შვილს იმისთვის რომ უნდოდა დედა-საქართველო ტყვეობიდან გამოეხსნა, სჭიდნენ დედა-საქართველოს იმისთვის, რომ სურდა მის პირმშოებს თავისუფალ მიწაზე ეცხოვრა, და დაღვადებდა ვებრიც დედამშობლისთვის: — „ერი რომ შეგვრა, სხვა დულაბი უნდა მივაგო, ცის მარმონიას ვაწარო ჩვა,

მდგომმა რომელიმე პარტიამ (მაგალითად, კომუნისტურმა ან სოციალ-დემოკრატიულმა)...“ და ა. შ. ბატონ ზურაბ ასკანელს პირადად რომ არ ვიცნობდე, გამოთქმულ მოსაზრებას სწორედ დასაწყისში ნახსენებ პოლიტიკურ გაუნათლებლობას მივასწარი, მაგრამ არც საკუთარი წარმოდგენებისა და მეტადრე მორჩენეების ტყვეობაში ყოფნა უნდა ვაქციოთ საზოგადოებრივი ცხოვრების ფაქტად. ესეც რომ არა — მოჩვენებებს აყოლა თავისთავად საშიში სენია — თანდათან შეიძლება ბნელთათანი კატის ძებნაში გადაბარდოს, შაშინ, როცა ბე კატა არაა...

ლივით მტკიცეს...“ და დაღვებდა დედა მშობელი წამებული ძე წინდანისთვის, — „რომ მითითებდა აკლდამისებრ ღრმა სიჩუმეში, თავად უფლის ხმა ჩაესმოდა რჩეულის ნიადგ“...

დღეს რჩეული ჩვენს შორის აღარ არის. წმინდანთა და მოწამეთა ბედი პაეროვან, ღვთიურ სულეთთან არის დამბობილებული. გონს მოსვლა ვერ მოასწრო, „პატარა, ობოლმა, თვალცრემლიანმა საქართველომ“, ისე მოაპლოცა მკერდიდან ბედისწერამ და ზეციურ ქვეყანას წაინმღვარა. მოშორდა წმინდა, თავისუფლებისთვის შობილი სული ცოდვილთა და ცოდვინთა სამყაროს, ამბოდ არ ჩაესმოდა ყურში დღენიადგ „უფლის ხმა“. — „ქვეშაირიტი ქრისტიანია და ჩვენი მომავლიდან მოვლენილი თავისუფალი ქართველი, — აი, ვინაა მერაბ კოსტავა. უბრალოა მისი ხიმტიკისა და შეუდრეკელობის საიდუმლო: სწამს, რომ ღვთის ნებაა საქართველოს თავისუფლება. სწორედ ესაა რწმენა ქვეშაირიტი, ერთ არსად ქვეყნული, — რწმენა ღვთისა და რწმენა თავისუფლებისა“ — საიდუმლო ანდერძით გადაცემდა შთამომავლობას ქართველი მწერლის, გურამ პეტრიაშვილის ეს დამოფიქრებელი, გრძნობის მომრევი ნატიკები, ხოლო ქრისტიანობაში მძიმ და უერთგულესმა მეგობარმა ზვიად გამსახურდიამ რამდენიმე წლით ადრე წინასწარმეტყველებულად ამოიკენსა მოწამებრივი სტრიქონები: — „ერე მემუნვარე ძმათა კრებული, ერის საფიცარ ჩაინდს გიწოდებს, უკვდავ საქმისთვის ჯვარზე ვენებულა სასუფველში შეხვალ იცოდო!“

ბედნიერი, ძლიერი და უკვდავია ქვეყანა „ერე მემუნვარე ძმათა საკრებულოს“ რომ ზრდის თავის წიაღში, რომელსაც გადაშენება და გადაცემა არ უწერია. სწორედ ამ საკრებულოს თანადგომითა და თანაბრობობით, ერსაც ასეთი საკრებულო და სამი მიუძღვის წინამძღოლად, ის ჰკვებავს იმედით და ნუგეშით, ის აძლევს მას სულიერ საზრდოს და ენერჯისა. — „ჩვენ ვიბრძობებთ და მანც მივადგენთ მრავალპარტიულ არჩევნებს“ — წმინდა ჩაინდის ეს ფიციც, „ერე მემუნვარე ძმათა საკრებულო“ ალასურულა, სულ მალე წარსდება არჩევანის გასაცემებლად ქართველი ხალხი, სწორედ ის ეტყვის საბოლოო სიტყვას თავის საყვარელ გმირს: — ან მონობა, ან თავისუფლება!

დღეს ჩვენი წარსული, ქართველი ერის ისტორია, საქართველოს აწმყო-მომავალი თითოეულ ქართველს ბედისწერასავით უბეჭდულებს აწერია, დღეს ისე როგორც არასდროს, თითოეულ ქართველს მართებს მაღალი ერთგული შეგნების გამოჩენა, დღეს, ახუ ოცდარვა ოქტომბერს, თითოეული ქართველი ისტორიის კუთვნილებს ხდება, „პატარა, ობოლი საქართველო“ ბედი მის ხელთაა, ნუ ვიზამთ, ისე რომ დამპყრობლის მტარვალი ძალი კვლავ მისი პარტიკისადმი ერთგულებით განგამტკიცოთ, ნუ ვიზამთ ისე, რომ წინაპრების საფლავი საშუადაოდ დაუკარგოთ და წავართვათ! ქართველებო! — საუკუნეების სიღრმიდან შემოგვალადებს თავისუფლების ძებნაში სულდაღლილი და სულკუთრებული მოწამე რიანილი სულხან-საბა: — თავისუფლება არავის მონას ნიშნავს! „ერე მემუნვარე ძმათა საკრებულო“ თქვენს გვერდითაა, აღადგინეთ, გახამტკიცეთ თავისუფლებისმოყვარე ქართველი ერის სახელი!

ირინე ბალიაშვილი

ფარილი რედაქცია

მოჩვენებები საშიში სენია

პოლიტიკური გაუნათლებლობა ჩვენში, საწმუნაროდ, უცხო ხილი არაა. ეს სახეებით მისატყვევებელი ამბავია ხალხისათვის, რომელთაც მთელი ეპოქის მანძილზე ტრადიციონის პირობებში უცხოვრია. მაგრამ როცა ეფე საზოგადოების სასწავლოზე გამოვავიქვს, ის ნე-

ბით თუ უნებლიეთ ამ საზოგადოების ღვინფორმაციას ემსახურება. აქვე ახიც უნდა ვთქვათ, რომ საჭე გვაქვს უზენაესი საბჭოს არჩევნებში მონაწილე პარტიასთან. რომლის მიმართ გამოთქმული უარყოფითი დამოკიდებულებაც, თუ ეს საჭაროდ კეთდება, ყოველმხრივ

აწონილ-დაწონილი უნდა იყოს. საწმუნარო, რომ 18 ოქტომბრის „ახალგაზრდა ივერიელში“ დაბეჭდილი ზ. ასკანელისა და გ. ტიბანელის წერილი — „13 — სატანის რიცხვა!“ ამგვარი მიდგომით არ გამოირჩევა. იმედი, მკითხველი დაემთხვება, რომ ჩვენი სიმბათიან-ანტიპათიების მიუხედავად, ნათქვამი სიტყვისთვის პასუხისმგებლობაზე ხელი არ უნდა ავიღოთ. არადა სწორედ სოციალ-დემოკრატიისადმი მხოლოდ ანტიპათიითა განპირობებული აღნიშნულ წერილში გამოთქმული დამოკიდებულებაც: „...ამ საზოგადოებასთან (იგულისხმება პოლიტიკური ორგანიზაცია „სტალინი“ — ზ. ა.) ახლა

უმოქმობი იქნებოდა, — თუ ისტორიასთან ცოტა მწყურალად ვართ და არ ვუწყით, რომ სტალინისა და კომუნისტური რეჟიმისაგან ყველაზე დიდ რეპრესიებს მუღამ სწორედ სოციალ-დემოკრატები განიცდიდნენ, — გავცნობოდი. პრესაში უკვე გამოქვეყნებულ საქართველოს თანამედროვე სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წინასაარჩევნო პლატფორმას. მაშინ, მიუხედავად ამ პარტიისადმი ანტიპათიისა, შესაძლოა ნათლად დაგვეჩანა, ვისთან ან რასთან ახლოს დგას ქართველი სოციალ-დემოკრატია.

ზურა აბაშიძე, საქართველოს ხელ წვერა

საპარტიველოს ეროვნული კონგრესის ცენტრალური საარჩევნო კომისიის

განცხადება

1990 წლის 20 ოქტომბერს ჩატარდა საქართველოს ეროვნული კონგრესის ცენტრალური საარჩევნო კომისიის სხდომა, სადაც შეჩვენდა ეროვნული კონგრესის არჩევნების შედეგები.

შექმნა, საშუალება ჰქონდათ მეზობელ რაიონში მიეცათ ხმა. რაიონული და საქალაქო კომისიების მიერ წარმოდგენილი მასალების საფუძველზე საქართველოს ეროვნული კონგრესის საქართველო კანონის შესაბამისად, ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ დაადგინა:

19 ოქტომბერს, საღამოს დიდძალმა ხალხმა მოიყარა თავი თბილისის აეროპორტში. დამხვედურ ტაშით შეეგებნენ უხუცეს ქართველ ემიგრანტს, 95 წლის ალექსანდრე სულხანიშვილს, რომელიც ცალი ხელით ტრაპის მოაჯირს ეყრდნობოდა, მეორეთი კი — გავთუ „სამშობლოს“ რედაქტორს პაატა ნაცვლიშვილს.

დაბრუნება 66 წლის უმედეგ

საპარტიველოში დაბრუნდა 95 წლის ქართველი ემიგრანტი ალექსანდრე სულხანიშვილი

ესი დაუკავშირდა საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარეს გივი გუმბარიძეს. ყველა საქართველო პრაქტიკული თუ ფორმალური მხარის მოგვარებას სულ რამდენიმე კვირა დასჭირდა. ამ საქმეში რედაქციის მხარში ედგნენ საქართველოს მთავრობის თვამჯდომარის მოადგილე ვაჟა ლორთქიფანიძე, საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი გიორგი ჯავახიშვილი, საქართველოს ფინანსთა მინისტრი დემურ დვალაშვილი, რომელთა უშუალო თანადგომის წყალობითაც განხორციელდა ეს კეთილშობილური აქცია.

ესი კომში 11 ოქტომბერს გაფრინდა საქართველოს მკლავქიდელთა ნაქრებთან ერთად. და აი, 66-წლიანი განშორების შემდეგ ალექსანდრე სულხანიშვილი საქართველოშია. ფრიალებენ ეროვნული დროშები, ზღვა ყვავილებითა და სიხარულის ცრემლით შეეგება საქართველო თავის შვილს.

საპარტიველოს ეროვნული კონგრესის ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ცნობა

1990 წლის 30 სექტემბერს, 1 და 14 ოქტომბერს ჩატარდა საქართველოს ეროვნული კონგრესის არჩევნები.

და მხარი დაუჭირა ერთ-ერთ საარჩევნო ბლოკს, რაც შეადგენს 90.19 პროცენტს.

Table with 4 columns: ბლოკის სახელი, ხმების რაოდენობა, პროცენტი, კონგრესის წევრების რაოდენობა

ჩვენს რთულსა და წინააღმდეგობებით აღსავსე დროში პრობლემის პრობლემა ემატება, უთუო და უუცველი საუბრები ხდება.

ახალგაზრდა ექსპონირებულნი ვადასვლას, ღმერთმა ქნას, სასურველი შედეგი მოჰყვეს, ჯერჯერობით კი უფრო „ცისკარს“ იგი სასიყვეთოს არაფერს უჭადის: მასალების გაძვირებამ, ბეჭდვისა და გაფრთხილების ხარჯების გაზრდა, ამალი წლიდან იგი 60 კაპიკის ნაცვლად 1 მან. და 20 კაპიკი ეღირება. ბუკნების ხელის მშვიდობა რაოდენობის მნიშვნელოვანი შემცირება, რაც სრულ სამეურნეო ანგარიშზე გადასვლისას, რედაქციას გაკორტებით ემუქრება.

ახალგაზრდობის იმედით

როლის გაზრდა-გასივრქეგანებოსა, რაც უფრო „ცისკარს“ დღემდე შეუსრულებია ქართული კულტურის ისტორიაში და რაც სამომავლოდ აქვს შესასრულებელი.

სამშობლოს ჰემოზირტი თავისუფლებისათვის. ახალგაზრდული ქართული მწერლობა, უფრო „ცისკარი“ თავის ამ-საბატიო მიოსიას კვლავაც სიამოვნებით ივალდებულებს, კვლავაც დააფასებს იმ მკითხველთა ნდობას, რომელიც სიყვარულითა და თანადგომით დღემდე მოუტანია თავი. უფროსი ბედი უშუალოდაა დაკავშირებული ქართული მწერლობის, ქართული კულტურის ბედთან და გვჯერა, ჩვენი მკითხველი გულგრილად არ მოეციდება „ცისკარს“ მომავალს!

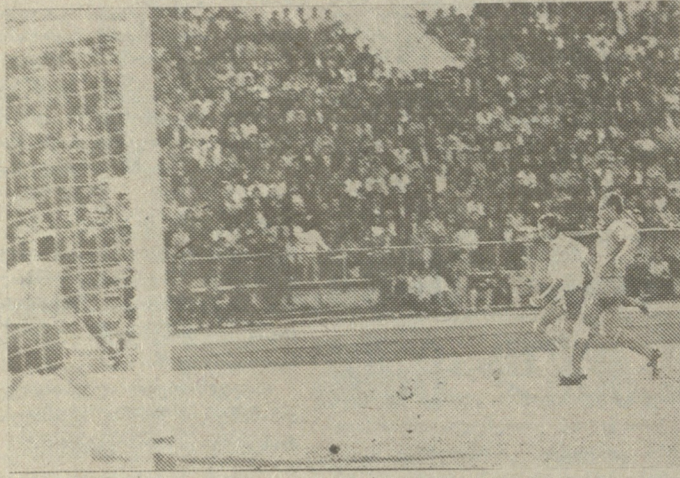
პრესის მუშაობა საქართველოში

საქართველოს ინფორმაციის და მრეწველობის მინისტრის „მაცნე“ პრესის სამსახურის დირექტორებულ მუშაებს ამცნობს თავის კორდინატებს.

საქველმოქმედო კომპიუტერი ფორმა

Advertisement for 'კომპიუტერი' (Computer) with contact information and details about the project.

დიდი ფეხბურთი

ოთხი ტურის და დასრულებული საქართველოს პირველი ეროვნული ჩემპიონატი ფეხბურთში. ფინალის სწორზე შეძენილ ყოველ ქულას ოქროს ფასი აქვს და ამიტომაც გულშემატკვრეები სულ უფრო და უფრო უშედავით შეხვედრების მოწვევნი ხდებიან.

ასე იყო განვლილ 30-ე ტურშიც, სადაც განსაკუთრებულ ყურადღებას იწვევდა მატჩები ლიდერთა მონაწილეობით: „ცხუმის“ — „გორის“ და „გურის“ — „იბერიის“. დიან, ეს იყო მატჩები, რომელშიც დღევანდელი ქართული ფეხბურთის ფლაგმანები ვიხილეთ. რა თქმა უნდა, „იბერია“ „გურის“ და „გორის“ სრულიად დამსახურებულად აცხადებენ პრეტენზიას მაღალი ადგილებისათვის, ხოლო რაც შეეხება „ცხუმს“, უნდა ითქვას, რომ გუნდის სათაშაშო პოტენციალი და თითოეული ფეხბურთელის საკმარისი მაღალი ინდივიდუალური ოსტატობა ამკარავს არ შეესაბამება ადგილს სატურნირო ცხრილში...

...„ცხუმის“ იმ დღეს მართლაც და ღირსეულად გაიმარჯვა. თანაც არ დაგვაიწყდეს, რომ „გორის“ ერთ-ერთი ძლიერი გუნდია, მაგრამ „ცხუმის“ ფეხბურთელებმა არანაირი შანსი არ დაუტოვეს მეტოქეებს. უკვე მატჩის დასაწყისშივე სოხუმელთა ლიდერმა გოჩა გოგრიჭანიამ მეკარისაგან მარჯვენა მაღალ კუთხეში მეტად ეფექტური გოლი გაიტანა. გოგრიჭიანი მთელი მატჩის განმავლობაში აქტიურობდა და, ჩვენი აზრით, ალბათ, ეს სეზონი მისთვის ერთ-ერთი საუკეთესოა. იგივე შეიძლება ითქვას სოხუმელთა ახალგაზრ-

და, პერსპექტიულ თავდასხმელებშიც. ჯიშარიანზე, რომელიც უაღრესად დახვეწილ დრიბინგს ფლობს და ნებისმიერი გუნდის მცველებისათვის მეტად უხერხულ მეტოქეს წარმოადგენს. მიხეილ ჯიშარიანს ამ შეხვედრაში სულ ცოტა ოთხჯერ მიანიჭა პქონდა გოლის გატანის შესაძლებლობა, მაგრამ ყველა შემთხვევაში რუსთაველთა კარის დარაჯი მამუკა ქორიძე ადვილზე ხდებოდა ბურთს. რანან რუსთაველთა მეკარე ვახსენეთ, არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ ქორიძემ საუცხოოდ ჩაატარა ეს შეხვედრა და, ფაქტობრივად, ვერც ერთ განმეხობულ გოლში მისი დადანიშნულება არ შეიძლება. მეკარესთან ორჯერ პირისპირ დარჩენილ ჯერ გოგრიჭიანი, შემდეგ გოლა იხალიშვილი, მაგრამ ორივე შემთხვევაში მამუკა ქორიძემ აშკარა უსიამოვნებისაგან იხსნა კარი. თუმცა მატჩის მიწურულს კი იგი უძლეული აღმოჩნდა იური გაბუცკირიას მიერ ბრწყინვალედ შესრულებული დარტყმის შემდეგ. დაახლოებით 35 მეტრიდან სოხუმელთა მეტად ტექნიკურმა ნახევარმცველმა ბურთი მეკარისაგან მარჯვენა მაღალ კუთხეში მოათავსა. ისე, არ შეიძლება, არ უთანაგრძნო რუსთაველთა გუნდს, რადგანაც უკვე რამდენიმე თამაშში, რაც „გორის“ აშკარად შესუსტებულ შემადგენლობით თამაშობს. რამდენიმე ტრავმირებულ მოთამაშეს ისიც დამატება, რომ ორი გაფრთხილების გამო სოხუმში ვერ ითამაშა გუნდის კაპიტანმა ავთანდილ კახანაძემ და ამიტომაც „გორის“ ხელმძღვანელობა იძულებული იყო მოედანზე გამოეყვანა ჯერ კიდევ

ტრავმირებული თამაშ მეტრეველი და აგრეთვე ადგილობრივი საფეხბურთო სკოლის აღზრდილი, 16 წლის ალექსანდრე ბურჩაძე...

ჩვენი შემდეგი „გაჩერება“ ლანჩხუთის გახლავთ. ინტერესი რომ დიდი იქნებოდა „გურისა“ და „იბერიის“ მატჩის ირგვლივ, ეს წინდაწინ ცნობილი იყო, მაგრამ თუ ასეთი, ხამდვილად ვერ წარმოვიდგინდით. წინდაწინ ვიტყვი — ეს იყო დიდი ფეხბურთი. ასეთი თამაში ამ სტრიქონების ავტორსაც და იმ მრავალრიცხოვან მაყურებელსაც (რომელიც ზომაზე მეტად აქტიურობდა ლანჩხუთის ულამაზეს სტადიონზე) კარგა ხანია არ უნახავს...

...შეხვედრა ორმხრივი იერიშებით დაიწყო. და უკვე მესამე წუთზე გოჩა ტყეშუჩაძემ თავისი საყვარელი პოზიციიდან მოსინჯა თბილისელთა კარი, მაგრამ ზურაბოვი ადვილზე იყო, რამდენიმე წუთის შემდეგ კი „იბერია“ მარჯვენა ფრთაზე შეტევა წამოიწყო, რასაც კახი გოგრიჭიანის სახიფათო ჩამოწოდება მოჰყვა, ლანჩხუთელთა გამოცდილი მეკარის ავთანდილ ქანთარიასა და თბილისელთა ახალგაზრდა ნახევარმცველის მიხეილ ყაველაშვილის ბრძოლა იმით დამთავრდა, რომ თემურ ქეცბაიამ ნახტომში, ერთი შეხებათ ბურთი „გურის“ კარში გადაგზავნა. ამ გოლმა სიტუაცია მოედანზე და ტრიბუნაზეც ერთი ორად გაამწვავა. თუ მოედანზე ორივე გუნდი ერთნაირ აქტიურობას იჩენდა, აი, ტრიბუნაზე კი აღმოსავლეთი მხარე ზედმეტად „გამოიჩინოდა“.

თუმცა, ამას ჩვენი კიდევ დავეუბრუნდებით და სჯობია ამ ულამაზეს და ამასთან ნერვულ შეხვედრას მივყავით. თბილისელთა რეგეში საკმაოდ ბევრი ტექნიკური ცვლილებები იყო. ასე მაგალითად, მალაზ არზიანი პერსონალურად ეთამაშებოდა რობერტს ფრიდონას და უნდა ითქვას, რომ პირველ ტაიმში ამ სახიფათო ფორვარდს გასაქანი არც მისცა. მხოლოდ ერთხელ, პირველი ტაიმის მიწურულს ქქონდა ფრიდონას გოლის გატანის რეალური შესაძლებლობა, მაგრამ ბურთმა ზედიან გადაუფრინა ხაბოვის კარს. რაც შეეხება ზურაბოვის, ბოლოს და ბოლოს, ვინაშე მისი ნამდვილი თამაში და, ალბათ, ვინც ეს მატჩი იხილა, არაფერს დარჩენილა გულგრილი მისი მაღალი ოსტატობით და შესანიშნავი რეაქციით. მთელი პირველი ტაიმის განმავლობაში სახიფათო მომენტები ხან ერთ კართან იქნებოდა, ხან მეორესთან. კახი გოგრიჭიანი, გია ჯიშარიანი, ზაზა ჩევიშვილი, ოთარ კორძალიძე, დავით უგრაძე, ბე-

სიკ ფრიდონიშვილი — აი, არასრული სია იმ ფეხბურთელებისა, რომლებიც ყველაზე იაღიან გამოიჩინოდნენ პირველ ტაიმში. გაშვებული გოლის შემდეგ „გურის“ ფაქტიურად სამი მცველით თამაშობდა და მხოლოდ შეტევაზე ფიქრობდა. ტაიმის ბოლოს კი ლანჩხუთელებმა ძლიერი შტურმი დაიწყეს, ბურთი არ სცილებოდა, იბერიელთა საჯარომოს, მაგრამ თბილისელთა კაპიტანმა კახი ცხადაძემ ზედმეტად სამჯერ გამოიტანა თავით მაღალი ბურთები. ამის საპასუხოდ კი ზაზა ჩევიშვილის სახიფათო გარდევვა მოჰყვა, მაგრამ დარტყმა ოღონდ არააუსტი აღმოჩნდა. რამდენიმე წუთის შემდეგ კი ბესიკ ფრიდონიშვილისა და ზურაბოვის დღეული კვლავ მეკარის გამარჯვებით დამთავრდა.

...მეორე ტაიმში იგივე სცენარით წარმართა. „გურის“ შეტევებს ბოლო არ უჩანს და აი, ტყეშუჩაძე მეტად რთული მდგომარეობიდან ახლო კუთხეში ურტყამს ბურთს — ხაბოვი კვლავ ადვილზეა. სულ მალე კორძალიძეს რეალური შესაძლებლობა ეძლევა ანგარიშის გათანაბრებისა — მაგრამ, უკვე მერამდენად, ხაბოვმა ზედკარის ხაზზე გააქვავა ბურთი. „გურის“ არა და არ ცხრება — დაახლოებით 15 წუთიანი შტურმი, მაგრამ უშედეგოდ. თბილისელებმა კი ერთ-ერთი მწვავე კონტრეირში კინაღამ გოლით დასარულეს. კახი კაპარავამ, რომელმაც უაღრესად შრომატევადი სამუშაო შესრულა ამ მატჩში, სულ ოღონდ აიცალა ბურთი მიხანს. მეორე ტაიმის შუა მონაკვეთში კი თამაშის სანახაობრივმა დონემ მწვერვალს მიაღწია... სახიფათო მომენტი ხან ხაბოვის კართან, ხან „გურის“ მისაღვებთან იქმნებოდა. ტყეშუჩაძე პირდაპირ შეუჩერებელი ხდებოდა, მაგრამ ხაბოვს ვერა და ვერ მოუხერხა ვერაფერი... თავის მხრივ კი „იბერია“, რომელიც საკმაოდ აკადემიურად და მაღალ დონეზე ჩაატარა ეს შეხვედრა, არაერთ მწვავე კონტრეირებს ახორციელებდა და ორჯერ კახი კაპარავამ გოლის გატანის ხალხი შესაძლებლობაც ქქონდა. მატჩის ბოლო წამებამდე გრძელდებოდა „გურის“ შეტევები, მაგრამ „იბერიის“ შესლო უპირატესობის შენარჩუნება და ამ გამარჯვებით კიდევ ერთი ნაბიჯი გადადგა ჩემპიონის ტიტულის მოსაპოვებლად. აქ არ შეიძლება, რომ ერთი ფრიად მნიშვნელოვანი მომენტი არ ვახსენოთ. საქმე ის არის, რომ ორივე გუნდმა უაღრესად მაღალი კლასის ფეხბურთი აჩვენა და ნამდვილად ღირსი იყვნენ, რომ გულშემატკვრეებს ტაიმით გაეცილებინათ ისინი. სამწუხაროდ, გულშემატკვრე-

რთა ერთმა ნაწილმა ამის მაგივრად ფეხბურთელები უწყალოდ სიტყვებით გააცილეს გასასვლელამდე. არადა, თბილისში, ეროვნული თასის გათამაშების პირველ ნახევარფინალურ მატჩში, რომელიც „გურის“ გამარჯვებით დამთავრდა, მაყურებელმა ხომ ტაშით გააცილა გამარჯვებული სტუმართა გუნდი... ამდენად გაუგებარი იყო იმ ერთი ნაწილი ვაი-გულშემატკვრეების (დიან, ერთი ნაწილის და არა ყველასი) მოქცევა მატჩის დროს და განსაკუთრებით მატჩის შემდეგ... რა თქმა უნდა, არავის არ სიამოვნებს საყვარელი გუნდის დამარცხება, მაგრამ ზედმეტი ემოციის გამოხატვა (რომელსაც სრულიად თავისუფლად შევძლო უფრო სავალალო ფორმები მიეცა) ქართულ ფეხბურთის მხოლოდ ზიანს თუ მოუტანს. და თუ ეს სავალალო ფორმები არ მიიღო, მხოლოდ და მხოლოდ იმავე ლანჩხუთელი გულშემატკვრის, საოლად მოაზროვნე, ობიექტური და საქმიანი ჩახედული გულშემატკვრის დამსახურებაა. ამ უკანასკნელმა წესრიგის დამცველების მხარდაჭერით (პირდაპირ ლანჩხუთის მილიციის უფროსის აქტიური მონაწილეობით) შეძლეს იმ ვაი-გულშემატკვრეთა ერთი ნაწილის დაწყნარება და ყველაფერი საბედნიეროდ მშვიდად დამთავრდა. მაღლობის მეტი რა გვეთქმის ასეთ ხანდა გულშემატკვრებზე, ისინი ხომ ფეხბურთის საყვარელი მოდიან სტადიონზე და ამიტომაც იმდენ გამოვთქვამთ, რომ დღეს, საქართველოს ეროვნული თასის გათამაშების მეორე განმეორებით შეხვედრაში ამავე გუნდებს შორის ლანჩხუთელი ფეხბურთის მოწვეულნი ობიექტურად შეფასეს საქართველოს ორი უძლიერესი გუნდის შესაძლებლობებს.

დაე, ღირსეულმა გაიმარჯვებისა... დაბოლოს, მოკლედ გვინდა მსაჯობაზეც მოვასუნოთ ჩვენს მკითხველს. შეიძლება ბევრი შემოგვედავოს, მაგრამ, ჩვენი აზრით, ზუგდიდელი არბიტრის სერგო კვარაცხელიანისაირი მსაჯები რომ ბევრი გვეყავდეს, ამაზე უკეთესი არაფერი იქნებოდა. ასეთი ნერვული და პრინციპული თამაშის მსაჯობა, თანაც ასეთ მაღალ დონეზე (რაც კვარაცხელიანისთვის ჩვეულებრივი მოვლენაა) გმირობის ტოლფასია ნამდვილად...

გია ტაყაშვილი,
ჩვენი ხაველიური კორესპონდენტი.
თბილისი-სოხუმი-ლანჩხუთი-თბილისი.

სურათში: „ცხუმისა“ და „გორის“ შეხვედრის ეპიზოდი.
შუარი დგამაშის ფოტო.

ვიზუალის სატარაგმანად

გთხოვთ, მიმართოთ კოოპერატიულ ფირმა „ზეგს“, რომელიც ვიდეო-ფილმებს დახვეწებს და დღესაც გარდა. 11-დან 21 საათამდე. ვიზუალის თარგმანს ხდება ერთ დღეში, გთხოვთ, წინასწარ დაგვიკავშირდეთ ტელეფონით, 22-58-40 და გვეწვიოთ მისამართზე: თბილისი, პეტრიაშვილის ჩიხი № 2.

„სხუმი“

გამოვიდა საქართველოს ქრისტიანულ-დემოკრატიული ახალგაზრდობის ასოციაციის ჟურნალი „ცხუმი“, № 3. ჟურნალი მომზადდა ასუ სოხუმის ფილიალის სტუდენტებთან ერთობლივად.

№ 1-ის საარჩევნო ბლოკი „თავისუფლებამ“ და მისმა კანდიდატმა სიგარეჯოს № 55 საარჩევნო ოლქში ვია ნაცვლიშვილმა ქ. საგარეჯოს სტადიონზე გამართა საექველმოქმედო კონცერტი და წინასაარჩევნო შეხვედრა ამომრჩე-

ჟურნალში გამოქვეყნებულია ა. გაწერელის და თ. გვანცელაძის წერილები, რომლებმაც წინაი ვერ იხილეს დღის სინათლე. სხვა ცნობილ ავტორთა გვერდით გამოქვეყნებულია ახალგაზრდა ავტორთა სტატიები. ჟურნალს აქვს პოეზიის განყოფილება—მერაბ კოსტავას, ირაკლი (შმაგი) დოლიძის ლექსები და სხვა. რუბრიკით „ჟამთააღმწერლობა“ ჰეშმარტის

ინფორმაცია

ვლებთან, რომელსაც 3000 კაცი დაესწრო. კონცერტში მონაწილეობა მიიღეს კანდიდატის ნდობით

მეტყველება არს“ გაცნობით რამდენიმე საინტერესო დოკუმენტს აფხაზეთის ისტორიიდან.

აქვე გაცნობით წერილს აფხაზეთში მომხდარი ივლისის ტრაგედიის შესახებ და სხვა საინტერესო მასალებსაც.

„ცხუმი“ გამოქვეყნებული ფოტომასალა ეკუთვნის ხათუნა კვარაცხელიას. ჟურნალის რედაქტორია მედეა ცხომარია.

აღჭურვილმა პირებმა მერაბ სეფაშვილმა, ნუგზარ ერგემიძემ და სხვა პოპულარულმა სოლისტებმა კონცერტის მთლიანი მოგება 3600 მანეთი გადაეცა რაიონის 7 მრავალშვილიან დედას.

ყურადღება!

გაუთი „ახალგაზრდა იმედიელში“ და საბავლევიკო პროგრამა „ილუზიონში“ რეკლამები შემოიქმნათ შუკვეთით ბელეფონზე: 87-58-25; მისამართი: ბუღაბაშვილის № 1. (11.00 სთ-დან 17.00 სთ-მდე).

ფირმა „არგო“-ს სარეკლამო სააგენტო

სალომონი

Обществено-политическа полседенна газета „Ахалгазდა“ Иверელი

ტელეფონები: მისამართი — 98-97-81; პასუხისმგებელი მდიანი — 98-81-58; წერილებს განყოფილება — 98-80-29.

საქართველოს კ. ც. ახ. ხაზმა 388008, თბილისი-98, შ. კობახიძის ქ. № 14, აბეგდება ოცნებური წიხით საგანგებო კარგუნა, ნოვარული № 28 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Наш индекс 68400

გაუთი გაიღოს კვირის სახანო საგანგებო, ნოვარული, შუკვეთი რედაქციის შემოხელი მისამართი ავტორებს უკან არ უბრუნდება.

რედაქტორის მოადგილე გივლა გოგაძე

რედაქციის მისამართი ქ. თბილისი — 380096. შ. კოსტავას ქ. № 14.